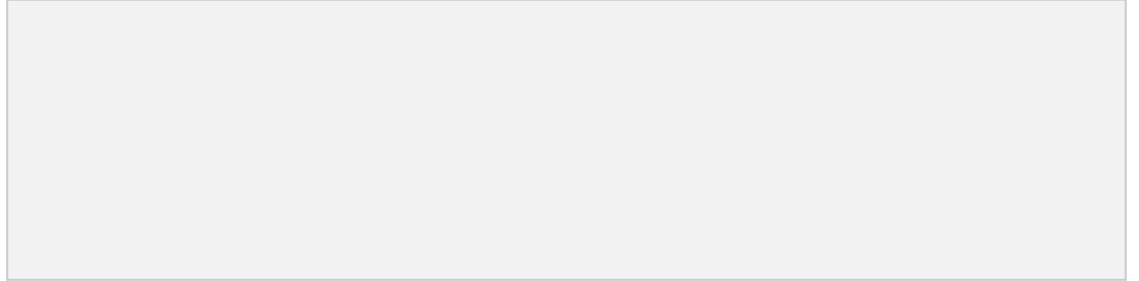

ТЕМА:

Валюх Т.М.
учитель історії
Роменської ЗОШ І-ІІІ ст. №7

2016

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. 8 КЛАС. Урок 4.

**ТЕМА: РЕФОРМАЦІЙНІ ТА КОНТРРЕФОРМАЦІЙНІ РУХИ В
УКРАЇНІ. БРАТСТВА.**

Мета: дати учням уявлення про реформаційні та контрреформаційні рухи в Україні, утворення та діяльність православних братств; проаналізувати діяльність протестантів, єзуїтів на території українських земель у XVI ст.; продовжувати формування навичок та умінь учнів працювати з історичною картою, джерелами, ілюстраціями, закріпити навички з історичної хронології та термінології; виховувати в учнів повагу до історичного минулого України.

Тип уроку: комбінований.

Форма проведення: стандартна з елементами гри.

Історичні поняття: реформація, протестантизм, контрреформація, єзуїти, братства, братські школи.

Дати: 1556 – 1561 рр. – створення Пересопницького євангелія; 1586 р. – відкриття Львівського Успенського братства; 1591р. – прийняття статуту Львівського братства

Обладнання: зошити, підручники (автори О.В. Гісем, О.О. Мартинюк, вид-во АН ГРО Плюс, Харків, 2008 рік), історичні атласи для 8 класу, мультимедійний проектор, екран, комп'ютер, роздатковий матеріал.

ХІД УРОКУ

I Організаційний момент (1 хв.). Перевірка відсутніх.

II Перевірка домашнього завдання (5 хв.).

Учитель перевіряє обов'язкове домашнє завдання, запропонувавши знайти відповіді на запитання. Учитель заздалегідь готує картки, що стосуються суті та наслідків Люблінської унії. Завдання учнів із запропонованих варіантів знайти вірні (див. дод. А). Кожна вірна відповідь – 2 бали. Учні виконують завдання у зошити або на окремих аркушах, які вчитель перевіряє після уроку.

1. Завдання (слайд 2-3)

1. Укажіть основні положення Люблінської унії.

- 1)укладення шлюбу між литовським князем Ягайлом та польською королевою Ядвігою
- 2)об'єднання Литви та Польщі в єдину державу — Річ Посполиту
- 3)проведення спільної зовнішньої політики Литвою та Польщею
- 4)утворення федерації Литви, Польщі та Русі
- 5)утворення уніатської церкви
- 6)Створення спільного для Польщі та Литви сейму та сенату

Відповідь: 2, 3, 6.

2. Укажіть наслідки Люблінської унії для українських земель.

- 1)національні та релігійні утиски українського населення
- 2)сприяння розвитку української культури
- 3)зростання повинностей та податків для селян та міщан
- 4)роздача українських земель польським магнатам та шляхті

5) надання українським землям автономії

6) об'єднання всіх українських земель у складі однієї держави

Відповідь: 1, 3, 4.

III. Активізація розумової діяльності школярів (3 хв.).

1. Бесіда за запитаннями.

— Пригадайте, на які дві гілки розкололося християнство в 1054 р.? Яку релігію сповідувала більшість українців у XVI ст.? Як змінилося становище православних віруючих після укладення Люблінської унії?

III Мотивація навчальної діяльності

Вчитель проводить співбесіду, в ході якої актуалізуються знання із всесвітньої історії, витлумачуються основні історизми.

Запитання до співбесіди. Робота з понятійним апаратом (слайд 5).

1. Пригадаймо, що таке Реформація?

2. Що таке протестантизм?

IV Вивчення нового матеріалу, формування вмінь та навичок (22 хв.)

Оголошення теми; повідомлення завдань і очікуваних результатів; мотивація навчальної діяльності.

Перед початком вивчення особливостей реформаційного руху в Україні учитель повідомляє план розкриття відповідного питання, опорні поняття та дати (слайд 4).

1. Особливості реформаційного руху в Україні.

Пояснення учителя, яке супроводжується роботою зі схемою (слайд 6)

Українські землі не залишилися осторонь реформаційних процесів, які відбувалися в Європі. У 30—40-х рр. XVI ст. в Україні почали поширюватися ідеї Реформації. Пристосувавши ідеї Реформації до власних потреб, православне населення отримало потужні важелі протидії поширенню католицизму на українських землях. Водночас боротьба за оновлення католицької церкви стала зразком для православних українців у справі реформування власної церковної організації.

Робота з ілюстративним матеріалом (слайд 7)

Учитель демонструє учням ілюстрації з Пересопницького Євангелія та пропонує їхній увазі таку інформацію: «На думку багатьох дослідників, саме під впливом ідей церковної Реформації в Україні від середини XVI ст. виникають

переклади Святого Письма “простою народною мовою”». Найяскравішим прикладом цього є Пересопницьке Євангеліє (1556—1561 pp.) — визначна рукописна пам’ятка староукраїнської мови та мистецтва XVI ст.

1. Яке враження на вас справило Пересопницьке Євангеліє?
2. Чому, із вашої точки зору, саме Пересопницьке Євангеліє стало однією з найвідоміших національних реліквій нашої держави?

2. Контрреформаційні рухи в Україні.

Робота з текстом підручника (читання мовчки).

Школярі мовчки текст підручника, де розповідається про вплив ідей Контрреформації на українських землях (с.21).

Робота з понятійним апаратом (слайд 8).

Учитель на основі прочитаного учнями матеріалу підручника закріплює поняття. **Контрреформація** — рух, спрямований на оновлення католицької церкви, що виник як реакція на поширення протестантизму.

Єзуїти, або Орден єзуїтів — католицький чернечий орден, заснований в 1540 р. священиком Ігнатієм Лойолою. Основною метою діяльності єзуїтів була підтримка Папи Римського у реалізації найважчих завдань церкви.

3. Православні братства.

Пояснення учителя

Значну роль у суспільно-політичному та культурному житті, у боротьбі проти політики національних і релігійних утисків, яку проводили шляхетська Польща та католицька церква в Україні, відіграли братства.

Робота з понятійним апаратом (слайд 9).

Братства — релігійні та культурно – просвітницькі товариства, створювані православними міщанами при церковних парафіях (приходах) України в XV – XVI ст.

Пояснення вчителя (слайд 10). Основні напрямки діяльності братств: побудова і обслуговування церкви, влаштування благодійницьких обідів для бідних, підготовка церковних урочистостей, організація допомоги хворим, створення бібліотек і шкіл, організація роботи друкарень

Робота з писемними джерелами та у групах.

Учитель розповідає учням про особливості становлення Львівської братської школи, прийняття статуту у 1591 р.

Далі вчитель пропонує восьмикласникам уривок із "Порядку шкільного" Львівської братської школи та писемні джерела, що описують розвиток шкільництва, у країнах середньовічної Європи. Учитель ділить клас на чотири групи та кожній групі дає на опрацювання уривок з джерела. Школярі опрацьовують усі уривки і відповідають на подані до них запитання і завдання, зіставляють, порівнюють особливості становлення української та зарубіжної освіти. Роботу завершує узагальнююча співбесіда.

Матеріал для опрацювання писемних джерел щодо розвитку українського та зарубіжного шкільництва. Роздатковий матеріал (див. дод. А)

Запитання і завдання до джерел.

Про які права та обов'язки учнів і учителів ви дізналися із прочитаних джерел.

Що спільного в переліку навчальних предметів українських та європейських шкіл?

Які були відмінності в оплаті за навчання для учнів українських братських шкіл та школярів європейських навчальних закладів? Поясніть своє ставлення до тілесних покарань, що їх застосовували до учнів тогочасних навчальних закладів.

Чи можна стверджувати, що українське шкільництво опиралося на європейські традиції? Аргументуйте свої міркування реченнями із джерел.

Які з тогочасних шкільних звичаїв ви б хотіли зберегти в сучасних навчальних закладах України?

Робота з картою (слайд 11).

Атлас з історії України для 8 класу, стр. 6.

Назвіть і покажіть на мапі українські міста, де впродовж другої половини XVI — першої половини XVII ст. заснували єзуїтські колегії. Назвіть ці міста у послідовності із заходу на схід, з півночі на південь. У яких з цих міст одночасно діяли братські школи та єзуїтські колегії? Покажіть їх на мапі. Як ви гадаєте, чому єзуїтські колегії діяли в основному в західноукраїнських містах? Поясніть свої міркування.

IV Узагальнення та систематизація знань, формування вмінь та навичок (7 хв).

Завдання і вправи з історичної термінології (слайд 12)

Прочитайте перелік історизмів: Реформація; церковні братства; протестантизм; Контрреформація; Євангеліє; єзуїти; ставропігія; сім вільних наук; єзуїтська колегія.

— Виокремте серед них ті, які можна використати для розповіді про розгортання Контрреформації в тогочасній Україні.

— Складіть речення з отриманим логічним ланцюжком. Запишіть його в зошит.

Гра "Невідправлені листи" (історична персоналістика)

Учням роздають «невідправлені листи» (див. дод. Б), які нібито або й насправді написані релігійними діячами, відомими постатями Реформації чи Контрреформації, на кожен ряд учнів свій лист. Завдання восьмикласників - визначити, кому та з якого приводу адресовано той чи інший лист. Відповіді учні коментують, наводять аргументи.

Хронологічна задача (слайд 13).

Рік прийняття статуту Львівської братської школи (1591 р.)+ кількість вільних

мистецтв, яким навчали у Львівській братській школі (7) – століття, у якому реформаційний рух охопив українські землі (XVI) + кількість предметів, які входили у квадрі ум (4) =? (1586 р.)

Яка подія відбулася у цьому році? (Заснування Львівської братської школи)

V Підбиття підсумків уроку (3 хв.)

Слайд 14. Учитель пропонує восьмикласникам висловити свої міркування щодо того, що стало головним здобутком Реформації в Україні? Визначити значення діяльності православних братств для українських земель.

VI Оцінювання та домашнє завдання (4 хв.).

Оцінювання навчальної діяльності учнів з коментарями.

Обоє 'язкове домашнє завдання. Опрацювати зміст параграфа. Знайти відповіді на запитання і завдання до нього.

Вибіркове домашнє завдання. Розробити та намалювати герб-символ Львівської братської школи, «зазначивши у ньому характерні ознаки цього навчального закладу

Використана література

1. Атлас з історії України для 8 класу.— К: ЗАТ «Інститут передових технологій», 2014 р. — 18 с.
2. Історія західноєвропейського Середньовіччя. Хрестоматія / Упорядник М. О. Рудь: Навч. посібн. — К.: Либідь, 2005. — 656с.
3. Історія України. 8 клас: книжка для вчителя. — Тернопіль: Мандрівець, 2011 — 400 с.
4. Історія України. 8 клас: Підручник для загальноосвіт. Навч. Закл. / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. — Х: АН ГРО ПЛЮС, 2008 — 256 с.: іл.
5. Історія України. 8 клас: плани-конспекти уроків на друкованій основі. — Х: Вид-во Ранок, 2013. — 112 с.
6. Савчин І. П. Львівське братство. — К.: Рад. письменник, 1990. — 254 с.
7. Статут Львівської братської школи 1586 р. Порядок шкільний. / Електронний ресурс. Режим доступу: <http://constituanta.blogspot.nl/2011/07/1586.html>